

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу ЛІНЬ Яньвєня
«ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНІ ТА ФОРМАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ
АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ ЧОЛОВІЧОГО КОСТЮМА КІНЦЯ ХІХ –
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво

Актуальність дисертаційної роботи.

Дослідження Лінь Яньвєня присвячене вивченню еволюційних змін в дизайні чоловічого одягу кінця ХІХ – початку ХХІ ст. у європейських країнах і в Китаї. У цей доволі тривалий період художньо-образні, стилістичні та формотворчі особливості чоловічого костюма видозмінювалися, набували нових форм залежно від інноваційних поглядів дизайнерів та потреб кожного десятиліття. Сучасні практики дизайну значною мірою спираються на досягнення минулих століть, зокрема, різноманітні трансформації спостерігаємо зі стильовими структурами військової уніформи, з одягом в спортивному стилі, у неформальному вбранні, в костюмі, сформованому під впливом різних субкультур. Чоловічий костюм в багатьох аспектах досліджений меншою мірою, аніж жіночий, у зв'язку з цим існує потреба в систематизації та ґрунтовному вивченні тенденції розвитку чоловічого одягу зазначеного періоду, а також у виявленні характерних художніх прийомів створення костюма європейськими і китайськими дизайнерами. Отже, представлена до розгляду дисертація є актуальною не лише з позиції необхідності заповнення науково-методологічних прогалин у вивченні чоловічого костюма, а й з точки зору важливості аналізу глобалізаційних процесів у розвитку моди Європи і Азії.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, що зазначено у п. 5 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (222 поз.) і додатків (264 іл.). Загальний обсяг роботи становить 243 сторінок, з них основного тексту – 157 сторінки.

У вступі визначено актуальність теми, об'єкт, предмет, викладено новизну, методи, теоретичне і практичне значення дослідження.

У першому розділі подано аналіз наукової літератури з теми, охарактеризовано джерельну базу та обґрунтовано методи дослідження. Серед досліджень, безпосередньо пов'язаних з дизайном одягу, автор виокремлює праці, де особлива увага спрямована на функціональні характеристики костюма (М. Токар, О. Лагода, Т. Ніколаєва, Л. Навольська, М. Колосніченко), на композиційно-конструктивні та технологічні аспекти формоутворення одягу (М. Яковлев, К. Пашкевич, Н. Остапенко, Т. Струмінська), на висвітлення розвитку чоловічої моди в Україні (З. Тканко, О. Шевнюк, Л. Дихнич, Т. Кротова, Л. Кікоть та ін.). Дисертант слушно вказує на необхідність ґрунтовного розгляду таких поняття як стать, гендер, маскуліність у контексті вивчення образно-стилістичних та формально-естетичних аспектів дизайну чоловічого костюма.

Розгляд дослідником естетики маскуліності в дизайні як наукової проблематики дозволив автору встановити зв'язки між образом носія костюма і атрибутами чоловічого одягу, які асоціюються виключно з чоловічими якостями. Автор зазначає, що риси, які вважаються загально типовими для чоловіків як маскулінного типу особистості, зазвичай, протиставляють жінкам як суто фемінному типу особистості, їх загально типовим характеристикам (стор. 46).

У другому розділі розкрито еволюцію типових образно-стилістичних характеристик чоловічого костюма на зламі XIX – XX століть. Автором проаналізовано особливості раціонального чоловічого одягу, традиції дендизму в чоловічому костюмі, виявлено культурні уподобання одягу європейських чоловіків у контексті стилю їх життя. Автор виокремлює дві тенденції щодо дизайну чоловічого одягу наприкінці XX ст.: перша, яка культивувала класичний костюм в його універсалізованій та доведеній до мінімалістично-виразних і елегантних форм в контексті класичної традиційної маскуліності; друга, що представлена неформалами з а-гендерними ознаками, орієнтовані на еkleктичні, деконструктивні формотворчі пошуки і позбавлені не лише статевих, але й вікових ознак. Відповідно цим двом тенденціям, на думку автора, формувався й гардероб представників сильної статі, який відбивав стиль їх життя.

У третьому розділі охарактеризовано китайську культуру одягу та індустрія моди у парадигмі «традиції – новаторство». Цілком погоджуємося з дисертантом з приводу того, що безпосередньо китайська мода, яку виготовлено для споживачів у Китаї, при створенні якої китайські дизайнери позиціонують і трансформують традиційні цінності своєї культури у контексті європейської та світової моди, залишаються мало дослідженими.

Заслуговує на увагу висвітлення дослідником характеристик одягу в китайській національній традиції як експлікація нормативної маскуліності та тілесної естетики (п.3.2). Проаналізовано зміни в костюмі на початку XX ст. під впливом європейської моди: змінювались пропорційні співвідношення деталей,

розподіл пластичних об'ємів форми, завантаженість її декором; однак, як стверджує автор, стильові особливості, притаманні традиційному костюму, залишалися незмінними (стор.101).

Вперше у наукових дослідженнях з дизайну одягу у вітчизняному мистецтвознавстві проаналізовано «френч Мао» як ідеологічну форму одягу китайських чоловіків, що асоціюється з Мао Дзедунем, політичним лідером Китаю 1980-х років. Важливо, що автор досліджує і наводить моделі одягу європейських та американських дизайнерів, які інтерпретують в своїх колекціях формально-конструктивні, колористично-фактурні та декоративні особливості «костюма Мао» (дод. Б, рис. 50-52).

Четвертий розділ роботи присвячено тенденціям розвитку дизайну чоловічого одягу в новій культурно-цивілізаційній реальності. На особливу увагу заслуговує дискурс сучасної стилістики формоутворення чоловічого костюма. Автор аналізує чоловічий одягу у творчості дизайнерів Olivier Rousteing, Jenna Rankin, Brunello Cucinelli, Rick Owens, Vivienne Westwood, бренди Kenzo, Chanel, Balmain, Louis Vuitton, Marni, Sacai Resort, Stella McCartney та ін. (додаток В, рис. 84-86), та накладає на аналіз дизайн-процесів термін «номадичний одяг», розглядаючи у такий спосіб ідеї поєднання в одному аутфіті різнорідних матеріалів і оригінального а-гендерного крою.

Висновки дисертаційного дослідження відображають його основні результати.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає у систематизації методологічного підґрунтя формоутворення чоловічого костюму як об'єкту дизайну в контексті домінуючих уявлень про «маскулінність» як ключову характеристику гендерної ідентичності в моді; в обґрунтуванні засобів гармонізації різних елементів у структурі костюма, завдяки яким еволюціонує формотворчий процес, формуються стильові константи вбрання та типообрази чоловічої моди.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у поглибленні та систематизації сучасних знань про художньо-композиційні та формотворчі особливості створення чоловічого костюма зазначеного періоду; завдяки ґрунтовному аналізу традиційного китайського костюма та існуючих підходів китайських дизайнерів щодо модифікації елементів традиційного костюма у сучасні форми заповнено прогалину щодо взаємовпливів китайської та європейської культур в дизайні чоловічого одягу.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для лекційних курсів з історії та теорії дизайну, при проектуванні колекцій чоловічого одягу. Висвітлене питання ідентичності моди в сучасному Китаї та нових відносин із Західною модою окреслює не лише

специфіку китайської індустрії моди, але й пояснює вплив китайських дизайнерів на міжнародну систему моди.

Мова та стиль викладення результатів.

Дисертаційна робота написана українською мовою та оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Виклад матеріалу логічний, послідовний, повністю розкриває тему дослідження та надає відповіді на сформульовані завдання.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Наукові результати дисертації висвітлені у 9-ти наукових публікаціях, з них 3 – у фахових виданнях України, 5 публікацій засвідчують апробацію результатів дослідження на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Таким чином, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дотримання академічної доброчесності.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело. Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikerPlagiarism.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації:

1. Слід вказати на обмеження позицій наукової новизни лише висвітленими підходами щодо маскулінності в дизайні чоловічого одягу, у той час як зміст роботи вказує на провідну позицію новизни: у роботі систематизовано практики дизайну чоловічого одягу кінця XIX – початку XXI століття у контексті порівняльного аналізу моди двох культур – європейської і китайської. Отже, слід було би посилити акцент китайських традицій та інновацій, висвітлених у роботі.
2. У роботі зустрічаються певні смислові й мовні неточності, як наприклад «мілкого дворянина» (с.70), Томас Пейн – один із засновників Америки (с.71) тощо.
3. Виникає запитання щодо нумерації висновків до 1 розділу: за яким принципом висновки розподілені у викладені позиції? Доцільніше було би пронумерувати їх відповідно до кількості й послідовності підрозділів у розділах або не нумерувати зовсім, оскільки у висновках до інших розділів нумерація відсутня.

Висловлені зауваження мають виключно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Лінь Яньвєня – здобувача ступеня доктор філософії на тему «Образно-стилістичні та формально-естетичні аспекти дизайну чоловічого костюма кінця ХІХ – початку ХХІ століття» виконана на достатньо високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних і практичних результатів якого розв'язує важливе наукове завдання щодо проектних підходів у дизайні чоловічого костюма і має вагоме значення для мистецтвознавчої науки.

Слід відзначити методологічний підхід дисертанта щодо розгляду чоловічого костюма з позиції порівняльного аналізу чоловічої моди в культурах Європи і Китаю. На особливу увагу заслуговують характеристики китайського костюма та аналіз використання його виразних елементів у сучасному дизайні, формотворчі та функціональні характеристики «костюма Мао», систематизація інформаційних відомостей та фото-матеріалів щодо культури застосування чоловічого корсету.

За актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною отриманих результатів дисертаційна робота Лінь Яньвєня повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Здобувач Лінь Яньвєнь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн в галузі знань 02 – Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

кандидат історичних наук,
професор кафедри фешн та шоу-бізнесу
Київського національного університету
культури і мистецтв

Л.П. Дихнич

М.П. «___» _____ 2024 року